

-czekoladowego, obustronnie zaszczerbione przykrawężnie, znalezione na parceli Józefa Dańki, w części zw. „Nadziały”. Długość 9,2 cm, największa szerokość 2,7 cm (Tabl. III, 2). W zbiorach izby pamiątek w Wesolej.

1) Narzędzie wykonane na podługowatym odłupku z krzemienia narzutowego, zaszczerbione stromym retuszem przykrawężnym, znalezione w 1964 r. w części zw. „Niemcówki”. Długość 7,4 cm, największa szerokość 3,1 cm (Tabl. III, 6). W zbiorach izby pamiątek w Brzozowie.

1) Narzędzie wykonane na wąskim i długim wiórze z krzemienia woskowo-czekoladowego, obustronnie zaszczerbione retuszem przykrawężnym, znalezione na polu Pomykały, w części zw. „Na Skalach”. Po znalezieniu okaz przelamany w dwóch miejscach. Długość 11,4 cm, największa szerokość 2,9 cm (Tabl. III, 3). W zbiorach izby pamiątek w Wesolej.

m) Narzędzie wykonane na grubym wiórze z krzemienia woskowo-czekoladowego, jednostronnie i stromo zaszczerbione przykrawężnie, znalezione na parceli Jana Nykla koło Ujazd. Długość 6,1 cm, największa szerokość 2,1 cm (Tabl. III, 7). W zbiorach izby pamiątek w Wesolej.

n) Narzędzie wykonane na dwugrzebietowym wiórze z krzemienia woskowo-czekoladowego, jednostronnie zaszczerbione przykrawężnie, zna-

lezione na parceli Pawła Uziela, w części zw. „Bania”. Długość 7,3 cm, największa szerokość 3,4 cm (Tabl. III, 8). W zbiorach izby pamiątek w Wesolej.

o) Narzędzie wykonane na trójkątnym odłupku z krzemienia świeciechowskiego, jednostronnie zaszczerbione w części szczytowej, znalezione na parceli Walentego Dąbrowskiego, w części zw. „Nadziały”. Wysokość 6,6 cm, szerokość 4,5 cm (Tabl. III, 10). W zbiorach izby pamiątek w Wesolej.

p) Narzędzie wykonane na trapezowatym odłupku z krzemienia przypominającego świeciechowski, ze śladami kory, wzdłuż krawędzi zaszczerbione stromo, niestarannie, znalezione na polu Jana Dańki, w części zw. „Nadziały”. Długość 6,6 cm, największa szerokość 6 cm (Tabl. III, 11). W zbiorach izby pamiątek w Wesolej.

r) Jednopiętrowy rdzeń z krzemienia woskowoczekoladowego, ze śladami kory, znaleziony na polu Michała Bogusza, w części zw. „Jasna Góra”. Długość 6,8 cm, największa grubość 4,7 cm (Tabl. III, 12). W zbiorach izby pamiątek w Wesolej.

s) Duży, nieregularny odłupek z krzemienia woskowo-czekoladowego, znaleziony na polu Walentego Sowy, w części zw. „Potoki”. Długość 7,8 cm (Tabl. III, 14). W zbiorach izby pamiątek w Wesolej.

Przypisy:

¹ W izbie pamiątek w Brzozowie znajduje się jeszcze jeden topór granitowy, znaleziony na terenie miasta w 1958 r. M. Skowroński, *Z Otcłani Wielków*, Wrocław—Poznań 1963, R. XXIX, z. 4, s. 291—2.

² Nie jest wykluczone, że motyczka z diatomitu została wykonana ze surowca miejscowego, którego

złoża występują dosyć licznie w okolicy Wesolej. Około 10 km na południowy wschód od Wesolej znajduje się ponadto jedno z większych i udokumentowanych złóż diatomitu w Polsce, położone w rejonie Huta Poręby—Leszczawa.

Antoni Talar

Wczesnomezolityczne stanowisko w Chlewiskach pow. Lubaczów

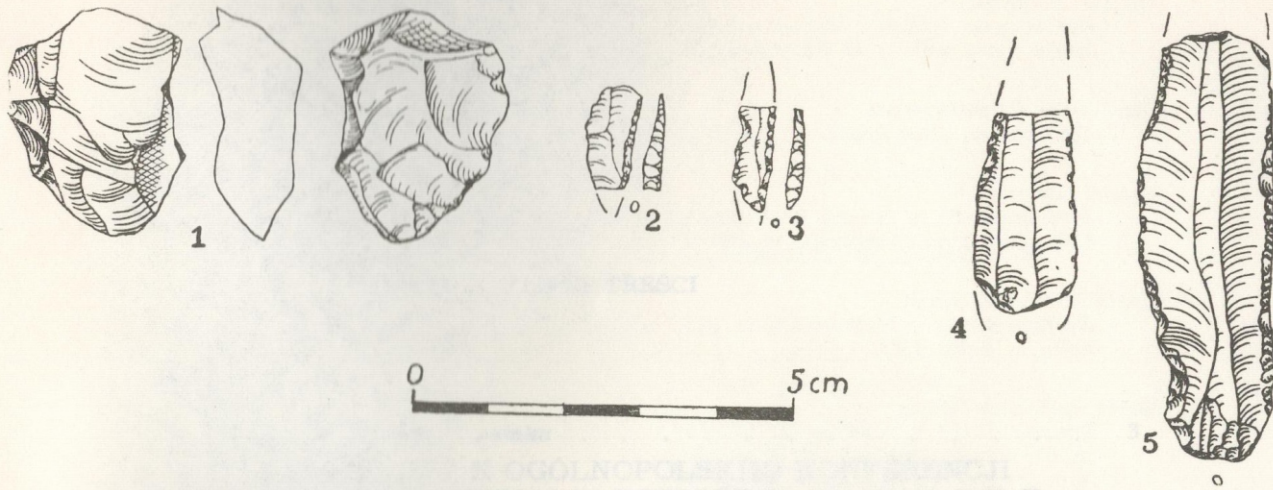
Jesienią 1968 roku podczas przeprowadzania badań poszukiwawczych na terenie pow. lubaczowskiego przez autora wraz ze studentami U. J. w Krakowie, natrafiono we wsi Chlewiska na materiały krzemienne. Zalegały one na wydmie wałowej usytuowanej osi w kierunku wschód-zachód, otoczonej dookoła podmokłymi łąkami, znajdującej się pomiędzy wsiami; Chlewiska, Brzeziny i Łukawica. Ze względu na zebranie tu wówczas interesującego materiału przystąpiono do przeprowadzenia badań wykopaliskowych w lipcu 1969 roku, oznaczając mniejsze stanowisko numerem 1.

W trakcie badań założono jeden wykop I/69 na południowym stoku zachodniej części wyd-

my. Oprócz tego wykonano szereg wykopów zwiadowczych, które nie dostarczyły żadnych materiałów. Wykop I/69 posiadał powierzchnię 110 m². Objęto nim całą powierzchnię zgrupowania materiałów. Zalegały one w jednej warstwie, częściowo na złożu pierwotnym — stropowej partii rudego iluwium piaszczystego, częściowo w próchnicy, która była przykryta 10 cm warstwą piasku współcześnie nawianego. Największa głębokość występowania zabytków nie przekraczała jednak 40 cm, przy czym na narzędzia natrafiono z reguły w próchnicy. Wydobyty materiał nie stanowi zwartej krzemnicy a jedynie jej pozostałość.

Tabl. I. Chlewiska pow. Lubaczów, stan 1. 1—2) rdzenie, 3—4) drapacze, 5—10, 13—17) zbrojniki, 11) skrobacz, 12) załuskany wiór, 18—22) odpadki rylcowe, 14, 23—28) odpadki produkcyjne i pólusowiec

Tabl. II. Chlewska pow. Lubaczów, stan. 1 1) rdzeń, 2—3) zbrojniki, 4—5) załuskane wióry.

- 1) trzy płaskie, szczątkowe rdzenie wiórowo-odłupkowe z surowca narzutowego, miejscowego w tym; jeden posiada zniszczoną odłupnię usytuowaną pod kątem ostrym w stosunku do pięty (Tabl. II, 1); drugi posiada dwie odłupnie, które w miejscu pięty tworzą ostry grzebień (Tabl. I, 1) oraz trzeci posiada zaprawiony tył i grzebienisko oraz nieprzygotowaną piętę,
- 2) dwa drapacze z surowca miejscowego, narzutowego w tym; jeden na krętym odłupku o łukowatym drapisku, załuskany półstromo na stronę dolną w przysęczkowej partii odłupka (Tabl. I, 4) oraz drugi wykonany na doborowym wiórze o łukowatym drapisku z wnąką, załuskany półstromo na stronę górną w wierzchołkowej partii wióra. Jeden z boków wióra załuskany jest przykrawędnie na stronę górną a na przeciwnym są ślady użytkowania. Część przysęczkowa narzędzia jest odłamana,
- 3) fragment skrobacza na odłupku z surowca narzutowego, załuskanego półstromo na stronę dolną w partii przysęczkowej (Tabl. I, 11).
- 4) sześć tylczaków typu „Stawinoga” na drobnych, smukłych wiórach z surowca narzutowego o tyłcach stromo załuskowanych na stronę górną, ścinających część przysęczkową wióra (Tabl. I, 5—8, II, 2—3). Zbrojniki te są częściowo zachowane fragmentarycznie,
- 5) dwa tylczaki typu „Stawinoga” na wiórach z surowca narzutowego o silnie łukowatych tyłcach, stromo załuskanych na stronę górną, ścinających część przysęczkową wióra (Tabl. I, 15—16),
- 6) zbrojnik trójkątny, prawie równoboczny (Tabl. I, 17) na drobnym wiórze z surowca jurajskiego o stromo załuskanych na stronę górną bokach,
- 7) tylczak z surowca czekoladowego (Tabl. I, 13) oraz trzy fragmenty innych zbrojników na drobnych wiórach z surowca narzutowego,
- 8) pięć drobnych odpadków rylcowych z surowca narzutowego (Tabl. I, 18—22), posiadające odbicia rylcowe na stronie dolnej,
- 9) trzy załuskane przykrawędnie na stronę górną prawie doborowe wióry z surowca narzutowego (tabl. I, 12; (Tabl. II, 4—5);
- 10) mały fragment silnie przepalanej siekierki.

Jak wynika z powyższego przeglądu stanowisko to dostarczyło wprawdzie niewielkiego ale dość charakterystycznego zespołu krzemienego. Najbardziej reprezentatywną grupę stanowią w nim niewątpliwie zbrojniki, małe, mikrolityczne o charakterystycznym wykonaniu; posiadające wierzchołki usytuowane na sęczkach. Tyłce ich cechuje znaczna stromość i łuskanie od spodu. Cechy te posiadają swe analogie w inwentarzu wczesnomezolitycznego stanowiska z miejscowości Stawinoga, pow. Pułtusk¹. Pozostały inwentarz odkrytego zespołu jak: rdzenie, drapacze, pozostałe zbrojniki świadczą o jednokulturowym jego charakterze. Znaleziony podczas badań powierzchniowych fragment siekierki jest domieszką mechaniczną. Charakterystycznym jest, że cały inwentarz poza nielicznymi wyjątkami wykonany jest z surowca miejscowego, narzutowego.

Na podkreślenie zasługuje również fakt, iż jest to pierwsze czyste kulturowo stanowisko wczesnomezolityczne, przebadane wykopaliskowo na terenie obecnego województwa rzeszowskiego. Dotychczasowe materiały wczesnomezolityczne z tego obszaru, pochodziły głównie z badań powierzchniowych na stanowiskach wielokulturowych.

Przypisy

¹ M. Marczał, *Najstarszy mezolit Mazowska w świetle dotychczasowych odkryć we wsi Stawinoga, pow. Pułtusk*, Archeologia Polski, t. IX, z. 1, Warszawa-Wrocław-Kraków 1964, s. 39—45; *Wyniki badań*

mezolitycznego stanowiska we wsi Stawinoga, pow. Pułtusk, t. XV, Warszawa—Wrocław—Kraków 1963, s. 20—31.